

„Magyar barátaink szívünk kapuján kopogtatnak”¹ Magyar menekültek Ausztriában

2003-ban a Klebelsberg Kuno-ösztöndíj segítségével egy hónapig kutathattam a magyar emigráció történetét Bécsben. Az Osztrák Állami Levéltárban (*Österreichisches Staatsarchiv*) végzett levéltári kutatások során azt vizsgáltam, hogy a magyar menekültek története miképp jelenik meg az ausztriai forrásokban.

Rásky Béla mutatott rá, hogy az osztrák második köztársaság „többé-kevésbé republikánus szellemben íródott” történelmében jelentős szerep jut a kelet-közép-európai történelem fontos köztörténeti eseményeinek: 1956-nak, 1968-nak és 1980–1981-nek is. Ezek a történetek elsősorban nem a magyarokról, illetőleg a csehekről, a szlovákokról és a lengyelekről szólnak, hanem arról a szerepről, amelyet ekkor az osztrák állam és az osztrák nép töltött be a világpolitikában: „a kicsi Ausztria »helytállásáról« egy globális válsághelyzetben”.² Ausztriában ma is hivatkozási alapul szolgál, és egyfajta öngazolást jelent a osztrák állam és társadalom viszonya az ötvenhatos magyar menekültek ügyéhez. A menekültügy visszasságai kapcsán rendre arra hivatkoznak, hogy amikor valóban szükség volt a segítségre, a társadalom „erején felül teljesített”. Az újabb osztrák történetírás azonban több ponton is megkérdőjelezte eme állítások igazolhatóságát: többen kétségbe vonták az osztrák állam és társadalom egyöntetű segítőkészségét, illetőleg azt hangsúlyozták, hogy a segítőkészség és az általános felbuzdulás csak egy rövid időszakra (mindössze néhány hétre) korlátozódott.

Aligha lehet megérteni és megítélni a menekültügy teljes történetét az ötvenhatos magyar menekültek sorsán keresztül, amelyet mind a magyar, mind az osztrák köztörténetírás a forradalom hőseinek, illetve a befogadó ország erőfeszítéseinek kijáró pátozzsal ábrázol. A honi historiográfiában többnyire mégis az 1956. őszi menekülthullám kapcsán esik szó az ausztriai magyar emigráció sorsáról. Kutatásom során – az előzetes célkitűzéseknek megfelelően – azoknak a menekülteknek az élettörténetét is igyekeztem feltárni, akiknek az életútja nem kapcsolódott szorosban a fontos köztörténeti eseményekhez: akik nem politikai üldözötteként, hanem elsősorban „társadalmi” okok miatt hagyták el Magyarországot 1945 után (hajléktalanok, hippik stb.), és akiknek történeteiről, életéről így viszonylag keveset tudunk. Az ausztriai magyar menekültek sorsának alakulása az egyes időszakokban nem érthető meg a menekülthullámok történetének átfogó ismerete nélkül. Az 1956. október–novemberben külföldre távozottak sorsa ennek pusztán egyetlen apró mozaikját képezi, ezért érdemes felvázolni az 1956-os emigráció történetének ausztriai kontextusát.

A második világháború végén egyes becslések szerint több mint másfélmillió menekült – nagyrészt vendégmunkások, hadifoglyok, koncentrációs táborok felszabadított rabjai, a németek oldalán harcolt horvát, magyar, ukrán, orosz és áttelepült birodalmi német katonák, valamint a német kisebbség Jugoszláviából, Ro-

¹ „Unsere Ungarischen Brüder klopfen an die Pforte unserer Herzen.” In: *Hard-Core. Mitteilungsblatt. Hilfe für Heimatlose Ausländer*. 1957. Januar.

² RÁSKY, 2001. 32.; 35.

mániából és Magyarországról idevándorolt tagjai – tartózkodtak Ausztriában. A megszálló hatalmak kezdetben egységesen *Displaced Persons*nak, *Versetzte Personen*nek (áttelepített vagy hontalan személyeknek) nevezték őket. Az angol megnevezés rövidítése a „DP” meg is gyökerezett az ausztriai köznyelvben.

A hitleri Németország gazdasága több százezer vendégmunkást és hadifoglyot dolgoztatott. A szövetségesek – feltehetően túlzott – becslései szerint ezek száma 1945 januárjában egyedül Ausztria területén másfélmillióra tehető. Aki munkaszereződéssel, illetve aki kényszerrel elhagyta a hazáját, egyaránt hontalannak számított. Az ország területén rekedt hadifoglyok között 280.000 orosz, kb. ugyanennyi olasz, 240.000 francia és 230.000 ezer lengyel volt. A külföldiek másik igen népes csoportját a külországokban (a kelet-közép és dél-európai államok területén) élő német kisebbség tagjai alkották, akiket Ausztriában egységesen a *Volksdeutsche* elnevezéssel illették. Közéjük számították a dunai svábokat (a német kisebbség azon tagjait, akiknek családjait még a monarchia idején a Magyar Királyság területén telepítették le, és a párizsi békék után magyar, jugoszláv vagy román állampolgárok lettek), valamint a szudétanémeteket (*Sudetendeutsche*, Csehszlovákia, illetve Lengyelország német kisebbsége) és a „kárpátanémeteket” (*Karpatendeutsche*). Az amerikaiak és a britek különbséget tettek a repatriálható és a haza nem telepíthető németek között: a lengyelországi, a csehszlovákiai és a magyarországi németeket az előbbi csoporthoz számították, őket Németország nyugati területén, a szövetségesek által megszállt zónában kellett letelepíteni.

Az átmenetileg Ausztriában tartózkodó németek következő csoportját a „bitoralmi németek” alkották. A szövetségesek azokat a német állampolgárok számították közéjük, akik az *Anschluss* után alkalmazottként és munkásként vállaltak ott munkát. Őket az 1945. évi állampolgársági törvény ismét külföldinek, illetve Németországba visszatelepítendőnek nyilvánította.

A koncentrációs táborokban felszabadított és az ország területén maradt zsidók száma Ausztriában 20–25.000 volt. A háborút követően a számukra felállított menekülttáborokba érkezett még néhány ezer túlélő Dachauból, Buchenwaldból és Theresienstadt-ból. Később az úgynevezett népi demokratikus országokból kivándorló zsidó lakosság jelentős része Ausztrián keresztül próbált meg „Nyugatra” jutni, elsősorban a tengerentúlra, illetve Izraelbe.

A *Displaced Persons*ként emlegetett menekültek elhelyezésére 1945-től Ausztria-szerte úgynevezett DP-táborokat alapítottak, egykori hadifoglytáborok, lakatnyák, munkaszolgálatos táborok, illetve átalakított szállók helyén, de a mauthauseni volt koncentrációs tábor egyes épületeiben is működött ilyen. 1945. szeptember végére alakult ki a menekülttáborok szervezete, az összes menekültnek körülbelül egynegyede lakott ekkor táborokban. Az itt élők ellátása kezdetben a megszálló csapatok feladata volt, a szövetségesek az 1946 júniusában született második határegyezményben rögzítették, hogy a táborok lakóinak sorsáért ők a felelősök. A menekültekkel kapcsolatos egyes döntések – például a menekülttáborok megszüntetése – még 1949-ben is a szövetségesek hatáskörébe tartoztak, bár a táborok fenntartásához szükséges anyagi feltételek megteremtése ekkor már az osztrák (szövetségi és területi) hivatalok feladata volt.

Az állami propaganda és a napi sajtó a gazdasági nehézségek, és a rossz életkörülmények kapcsán azt hangoztatta, hogy a menekültek ellátása nehezíti az ország gazdasági helyzetét, külpolitikai teherként jelent, és rontja a közbiztonságot is. A

korabeli újságok közreadták azokat a statisztikákat, amelyek szerint míg a hontalanok aránya Ausztria teljes népességén belül kevesebb mint 8% volt, a bűnelkövetők mintegy negyede az ő körükből került ki. A napi sajtóban megjelenő hírek fokozták a közvélemény hontalanokkal szemben érzett ellenszenvét, legalábbis ezt állapította meg az Osztrák Belügyminisztérium 1946 novemberében kelt jelentése.³ Nem állítható, hogy e híradások teljesen alaptalanok lettek volna, a menekültek ellátása ugyanis kétségkívül nagy terhet rótt Ausztriára. A kormány csupán a menekültek ételmezésére 75 millió schillinget fordított már 1946-ban is, amikor ellátásuk költségeit még nagyrészt a szövetségesek fedezték.

Az osztrák állam 1946 januárjában alakította meg a Belügyminisztérium migrációs ügyeket intéző 12. Osztályából a röviden 12U-nak nevezett osztályt, amely a menekültügygel kapcsolatos kérdésekkel foglalkozott. Ez felelt a migrációs ügyekért és az osztrák munkaerőpiac védelméért, a belőle később kivált 12K Osztály az osztrák hadifoglyok ügyeit kapta feladatul. Ezek iratai nyújtják ma – legalábbis a hozzáférhető dokumentumok közül⁴ – a legpontosabb tájékoztatást a menekültügygel kapcsolatos állami politika alakulásáról. (Az általam áttekintett levéltári források jegyzékét az alábbiakban közlöm.)

Az osztrák állami szervek mellett az Egyesült Államok karitatív szervezetei és a nemzetközi segélyszervezetek is kivették a részüket a menekültek ellátásából: előbb, 1945 augusztusától 1947. június 30-ig az UNRRA (*United Nations for Relief and Rehabilitation Administration*) volt az illetékes segélyszervezet, majd 1952-ig az IRO (*International Refugee Organisation*), annak megszűnésétől pedig az ICEM (*Intergovernmental Committee for European Migration*) látta el ezt a feladatot. Részben e szervezetek intézték a menekültek továbbvándorlásával kapcsolatos ügyeket, ezek felügyelték a DP-táborok egy részének működését, illetve feleltek az ott élők életminőségéért. 1950-ben alakult meg az UNHCR (*United Nations High Commissioner for Migration*), az Egyesült Államok legfőbb menekültügyi hivatala, amelynek egy helyi képviselője 1951-től Bécsben székel.

Az osztrák állami hatóságoknak elvileg 1948-tól kellett átvállalniuk a szövetségesektől a menekültellátás költségeit,⁵ de ennek biztosításához még sokáig szükségük volt a különböző nemzetközi szervezetek jelentős anyagi támogatására. 1950 júliusától egyedül Ausztria felelt a menekültek ellátásért, ekkortól születtek átfogóbb kezdeményezések az országban maradt menekültek integrációjára. 1951–1952-ben indult az első integrációs program, amelynek keretében a Szociális Minisztérium a hazájukat veszítették lakásügyeit intézte, 1953-ban pedig a Földművelésügyi Minisztérium indított programot a bevándorolt parasztcsaládok letelepítése és munkaerejének kihasználása érdekében. 1954 júliusában több lakásépítési törvény született, amelyek célja a barakklakások felszámolása volt, és az

³ ÖStA AR. Abteilung 12U/34 des Bundesministerium für Inneres. C. 9. I. 5. 1.

⁴ Megjegyzendő, hogy a kutatást némiképp megnehezítették a vonatkozó adatvédelmi és személyiségi jogi szabályok, amelyek mind az osztrák, mind a külföldi kutatók esetében korlátozzák a menekülttáborok iratanyagának feltárását. Ezekben az iratokban csak „nevekre lehet kutatni”, és a kért iratanyagot csak abban az esetben adják ki, ha a kutató be tudja mutatni az illető személy halotti anyakönyvi kivonatát, vagy ha a keresett személy születése óta legalább száz év eltelt.

⁵ Egyik első lépésként a brit övezet a német kisebbség által lakott táborait adták osztrák kezelésbe 1948 folyamán. Megszűnésekor szintén az illetékes osztrák területi szervek vették át az IRO táborait.

UNREF is tevékenyen közreműködött a menekültek lakásgondjainak megoldásában. 1956–1958 között e programok keretében mintegy 3000 lakást adtak át. Az utolsó, a német kisebbség részére fenntartott menekülttábort 1964-ben zárták be.

Az osztrák társadalomban továbbra is megmaradtak a menekültekkel szembeni előítéletek, sokan minden „baj”, minden társadalmi és gazdasági probléma okozóját bennük látták. Jellemző, hogy 1950-ben Bécs város rendőri vezetése például arra a következtetésre jutott egyik havi jelentésében, hogy a menekültek jelentős része feltűnő luxusban él.⁶ A Belügyminisztérium illetékesei vizsgálatot indítottak az ügyben, de a fenti megállapítást, semmivel sem tudták alátámasztani.

A különböző nemzetiségű és állampolgárságú menekültek „ügyei” más-más kontextusban bukkantak fel a korabeli sajtóban, de maga a „DP” kifejezés szinte mindig negatív konnotációt kapott. Újságcikket szenteltek például annak a hírnek, hogy egy Romániából kivándorolt rabbit az illetékes hatóságok svájci órák csempészéséért öt hét börtönbüntetést kapott, valamint tízezer schilling pénzbírságra ítélték. A lap állítása szerint egy zsidó segélyszervezet járt közben az érdekében, amelynek elnöke a sajtóhírek szerint egy Cadbury királynak nevezett, az előző évben zugkereskedelemért elítélt menekült volt. Ennél is nagyobb port vert fel az az ügy, amelynek során az osztrák lapok egy svájci órák csempészésére alakult „bűnszövetkezetet” leplezték le. Az elosztók a hírek szerint legnagyobbbrészt DP-táborokban élő zsidó menekültek voltak. A Belügyminisztérium vizsgálatot indított az ügyben, és csupán az Új-Palesztinának nevezett DP-táborban bukkant jelentősebb nyomra, ott ugyanis a bőrkikészítéssel foglalkozó Rubin Kupfernél 100 darab svájci órát találtak. A sajtónak az az állítása azonban nem volt igazolható, hogy a feketepiac az osztrák állam pénzén élő menekültek kezébe került volna. Az Új-Palesztinát ráadásul nem az osztrák állam felügyelte, hanem a salzburgi zsidó hitközösség építtette és tartotta fenn saját pénzeszközeiből.⁷

A magyarok, ahogyan a románok és a horvátok is, többnyire mint fasisztagyánús elemek jelentek meg a korabeli híradásokban. Amikor a karintiai angol zónában szerveződött Magyar Harcosok Baráti Községe (1948. október 23-án alakult) tagokat toborzott, az akció kapcsán több lap is a magyar fasiszták szervezkedéséről adott hírt.⁸ Bécsben a Stephansplatzon található Mészáros kávézóról a baloldali *Österreichische Zeitung* egyik cikkének szerzője pedig azt állította, hogy ott többnyire „magyar fasiszták” – közöttük magyar nemeseket, budapesti kereskedőket, és gyártulajdonosokat említett – találkoztak, és devizaügyletekről, hamis útlevelekről, illetve ékszerákról cserélnek eszmét.⁹ A vendéglő, amely valóban a magyar menekültek találkozóhelye volt, annak kapcsán került be a sajtóhírekbe, hogy tulajdonosa – több más étterem vezetőjéhez hasonlóan – megtagadta alkalmazottaitól a 48 órás munkahét bevezetését.

Az osztrák állami szervek hivatalos álláspontja az volt, hogy a menekültjog (*Asylrecht*) csak a politikai menekülteket illeti meg. Ezt a szempontot érvényesítették például akkor is, amikor 1950. május 16-án hat magyar fiatal (két tizenennyolc,

⁶ ÖStA AR Abteilung 12U/34 des Bundesministerium für Inneres. C. 9. I. 5. 1. 95566–2/50.

⁷ ÖStA AR Abteilung 12U/34 des Bundesministerium für Inneres. C. 12. I.6.2. 55.348-12 U/51.; Millionenschmuggel mit Schweizer Uhren. *Neue Wiener Tageszeitung* 1951. március 18.

⁸ *Österreichische Volksstimme* 1949. február 5.

⁹ Ungarische Faschisten brüskieren die Gewerkschaft. *Österreichische Zeitung* 1949. március 15.

két tizenhét és két tizenhat éves) átszökött Ausztriába. Jegyzőkönyvet vettek fel velük, és mivel semmi nem utalt arra, hogy bármelyikük politikai üldözött lenne, az illetékes hatóság megállapította, csak kalandvágyból léptek Ausztria területére, és visszatoloncolták őket. Az eset kapcsán a belügyminiszter azt hangsúlyozta, hogy ha ilyen esetekben is alkalmaznák a menekültjogot, azzal lényegében mindenki előtt megnyitnák a határokat.¹⁰

Az illetékes hatóságok igyekeztek gátat szabni az emberáradatnak, Ausztria geopolitikai helyzetéből következően azonban a keleti blokk államaiból folyamatosan érkeztek bevándorlók. 1955-től főként jugoszlávok, mivel az 1960-as évek közepéig Jugoszlávia engedélyezte állampolgárainak a külföldi utazást és az időszakos külföldi munkavállalást, 1956-ban pedig a háború utáni legnagyobb menekültáradattal kellett szembenézniük az osztrák hatóságoknak: 180.288 regisztrált magyar menekült érkezett ekkor Ausztriába. Az 1957-ig Magyarországról kivándoroltaknak azonban alig 10%-a választotta végső otthonául Ausztriát.) Jellemző, hogy a budapesti forradalomról érkező első hírek hatására az osztrák belügyminisztérium először mindössze hatezer menekült befogadásáról határozott, és új menekülttábor rendezett be számukra Bécs közelében, a traiskircheneri volt kadétszázados iskolában, amely 1955-ig, a szovjetek kivonulásáig laktanyaként funkcionált. A Belügyminisztériumban új szervezeti egység alakult a magyar menekültek megsegítésére. (*10UH Ungarnhilfe*), és a szociáldemokrata belügyminiszter, Oskar Helmer 1956. október 26-án döntött arról, hogy minden magyar bevándorlónak menekültjogot adnak.

A magyar válság idején az osztrák állam mint békés, demokratikus, gazdaságilag stabil ország jelenhetett meg a nemzetközi közvélemény előtt. Politikusai az ország nyugati integrációján fáradozva Ausztria segítőkészségét és humánumát hangsúlyozták. (A világpolitikában valóban Ausztria volt az egyik kezdeményezője azoknak a törekvéseknek, amelyek a „magyar helyzet” kivizsgálását és a nemzetközi szervezetek határozottabb állásfoglalását szorgalmazták.) Az osztrák lapok szintén azt sulykolták, hogy országuk a világ figyelmének középpontjába került. Ahogy Brigitta Zierer egyik tanulmányában hangsúlyozta: egyfajta, a nemzeti büszkeséget erősítő „mi-diskurzus” alakult ki ekkor Ausztriában.¹¹

A kezdeti lelkesedés és általános segítőkészség után azonban 1956. november végétől a sajtóban ismét megszorodtak a panaszos hangok a menekültek ellátásának magas költségei miatt. Ennek kapcsán a napilapok egyre drámaibb tónusban ecsetelték a kialakult helyzetet: így lett a magyar menekülthullámból „népvándorlás”, „menekültvihar”, máskor „emberáradat”. 1957. január 9-én a fentiekben már említett belügyminiszter, Oskar Helmer kijelentette, hogy a menekülteknek nemcsak jogaik, de kötelességeik is vannak. A sajtóban az „ötvenhatos” magyarokra egyre ritkábban alkalmazták a „menekültek” és egyre gyakrabban a „bevándorlók”, sőt, esetenként a „paraziták”, „csirkefogók”, „csőcselék” kifejezést. A *Das Neue Österreich* című lap például azt kifogásolta, hogy az osztrák állam mindenkit egységesen menekülteknek tekint, köztük a „bűnözőket” is.¹² Többen pe-

¹⁰ ÖStA AR Abteilung 12U/34 des Bundesministerium für Inneres. C. 189. V.3.45. 77/954–12U/50., 77.160–12U/50.

¹¹ ZIERER, 1995.

¹² STANEK, 1985. 156.

dig egyszerűen kommunista ügynököket láttak a menekültekben. Az a hangulat – az általános felbuzdulás, a segítőkészség –, amely Ausztriában a magyar forradalom idején tapasztalható volt, múltónak bizonyult – a későbbiekben Ausztriába érkezők már szinte semmit sem érzéltek belőle.

Ausztria az elkövetkező évtizedekben még két alkalommal játszhatta el a „népi demokratikus országok polgárain” önzetlenül segítő társadalom, a nyugati demokráciák hídfőállásának szerepét (1968–69-ben 162 ezer cseh és szlovák, 1981–82-ben pedig 33 ezer lengyel menekült érkezett az országba), de ezt politikusai és polgárai ekkor már az ötvenhatos menekültek befogadásával járó gazdasági és társadalmi problémák tudatában, talán valamivel kisebb lelkesedéssel tették.

Rövidítések és irodalomjegyzék

1. Kiadatlan források

ÖStA AR Österreichisches Staatsarchiv. Archiv der Republik.

2. Szakirodalom

- BILLAUD
2001 BILLAUD, Cyrille: *Inventar der Abteilung 12U/34 des Bundesministerium für Inneres*. Wien, 2001.
- RÁSKY
2001 RÁSKY Béla: „A menekülteknek igenis vannak kötelezettségei is...”: az 1956-os forradalom az osztrák kollektív emlékezetben. In: *Regio* 12. (2001) 3. sz. 32–46.
- STANEK
1985 STANEK, Eduard: *Verfolgt, Verjagt, Vertrieben. Flüchtlinge in Österreich von 1945–1984*. Wien–München–Zürich, Europaverlag, 1985.
- ZIERER
1995 ZIERER, Brigitta: Willkommene Ungarnflüchtlinge 1956? In: HEISS, Gernot–RATHKOB, Oliver: *Asylland wider Willen*. Wien, 1995. 157–171.

Az áttekintett levéltári iratanyag jegyzéke¹³

***Österreichisches Staatsarchiv/Ardiv der Republik. Abteilung 12U/34 des
Bundesministerium für Inneres***

Karton 7

I – 3.3: Genfer Flüchtlingskonvention – Deklaration, Entwurf des Bundesgesetz. 1953–1967.

I – 3.4: Status der Flüchtlinge – Resolutionen der Vereinten Nationen (1952–1956), Bericht der IRO über Österreich (1950), 11. Tagung des Wirtschafts- und Sozialrates UN (1950), UN Rechtsberatungsdienst für Flüchtlinge (1969).

I – 3.5: Lage der Flüchtlinge in Österreich – Ansiedlung, Jurisdiktion über DPs, Bundesvertriebenengesetz. 1948–1958.

I – 3.6: Lage der Flüchtlinge in Deutschland und in der Schweiz – Niederlassungsvertrag, Generalbericht. 1951–1966.

Karton 8

I – 3.7: Asylrecht für Flüchtlinge – Asylbeirat und Handhabung des Asylrechtes, Sichtvermerksabkommen. 1967–1969.

I – 3.8: Asylwerber in Österreich – Namensliste, Aufenthaltserlaubnis. 1949–1971.

I – 4.1: Soziale Integration von Mandatsflüchtlingsen, die ausserhalb der Bundeslager leben – Abrechnung der Verwaltungskosten. 1965–1968.

I – 4.2: Soziale Integration von Mandatsflüchtlingsen, die ausserhalb der Bundeslager leben – Abrechnung der Verwaltungskosten. 1968–1969.

Karton 9

I – 5.1: Flüchtlingsproblem in Österreich – Presseartikel, Bericht der Alliierten Kommission

Karton 10

I – 5.2: Gemischte Kommission für die jugoslawische Frage – Bildung, Besprechungen. 1958.

I – 5.3: Flüchtlingsbetreuung in Österreich. 1949–1970.

Karton 12

I – 6.1: Kriminalfälle – Schädigung im Flüchtlingslager 1949–1958.

I – 6.2: Kriminalfälle – Raub und Schmuggel. 1949–1953.

I – 6.3: Kriminalfälle – Faschistische Provokation 1949–1950.

¹³ A jegyzéket a következő segédlet alapján állítottam össze: BILLAUD, 2001.

I – 6.4: Kriminalfälle – Flüchtlingsmorde im Flüchtlingslager. 1949–1952.

Karton 17

II – 1.1: Bundesbetreuung der Umsiedler, Vertriebenen und Flüchtlinge – Monatsvoranschlag, Allgemeinaufwand. 1949–1952.

Karton 18

II. – 1.2: Bundesbetreuung der Umsiedler, Vertriebenen und Flüchtlinge – Monatsvoranschlag, Allgemeinaufwand. 1953.

Karton 19

II – 1.3: Bundesbetreuung der Umsiedler, Vertriebenen und Flüchtlinge – Monatsvoranschlag, Allgemeinaufwand. 1954.

Karton 20

II – 1.4: Bundesbetreuung der Umsiedler, Vertriebenen und Flüchtlinge – Monatsvoranschlag, Allgemeinaufwand. 1955–1965.

Karton 21

II – 1.5. Bundesbetreuung der Umsiedler, Vertriebenen und Flüchtlinge – Monatsvoranschlag, Allgemeinaufwand. 1966.

Karton 22

II – 1.6. Bundesbetreuung der Umsiedler, Vertriebenen und Flüchtlinge – Monatsvoranschlag, Allgemeinaufwand. 1967.

Karton 23.

II – 1.7. Bundesbetreuung der Umsiedler, Vertriebenen und Flüchtlinge – Monatsvoranschlag, Allgemeinaufwand. 1968.

Karton 31

II – 1.15: Flüchtlingsanstalten – Aufwand für die Flüchtlingsbetreuung in Krankenhäusern. 1950–1970.

Karton 84

III – 4.12: Ungarischer Dienst in Österreich

Karton 184

V – 3.39: Fürsorge für Hard-Core Fälle

V – 3.40: Fürsorge für Hard-Core Fälle

Karton 186

V – 3.41: Fürsorge für Hard-Core Fälle – Veränderungsmeldung der International Refugees Organisation (IRO) betreffend die Notstandsfälle. 1954–1956.

Karton 187

V – 3.42 Jüdische Hard-Core Fälle – Beitragsleistungen der Befürsorgten zu den Fürsorgekosten, Namenslisten. 1951–1953.

V – 3.43: USEP (*United States Escape Programm*) – Unterstützung von Flüchtlinge (1953–1957); Übereinkommen mit dem Intergovernmental Committee for European Migrations (1956). 1953–1957.

Karton 188

V – 3.44: Aufenthaltserlaubnis. 1949–1971.

Karton 189

V – 3.49: Grenzschutz – Illegale Einreise in Österreich. 1949 – 1971.